

А.Ө. Равшанова¹

¹ *Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті
Алматы қ., Қазақстан*

ЕСТУ ҚАБІЛЕТІ ЗАҚЫМДАЛҒАН БАЛАЛАРДЫ ТӘРБИЕЛЕУДЕ ОТБАСЫНЫҢ РӨЛІ

Аңдатпа

Мақалада есту қабілеті зақымдалған балаларды отбасында және арнайы мектеп-интернатында тәрбиелеудің жолдары қарастырылған. Ата-аналарға және есту қабілеті зақымдалған мектеп-интернатының тәрбиешілерімен оқытушыларына арналған ұсыныстар берілген. Есту қабілеті бұзылған балалар есту қабілеті қалыпты балалармен бірге өмір сүруі және олармен бірдей қарым-қатынаста болуы тиіс. Бұл осындай балалардың әлеуметтендірудің мәселесі болып саналады. Мүмкіндіктері шектеулі балаларды тәрбиелеу- мұндай балаларды қоғамға олардың белгілі бір құндылықтар мен жалпы қабылданған мінез-құлық нормаларын алуы және меңгеруі үшін интеграциялаудан тұрады. Мүмкіндігі шектеулі балаларды табысты тәрбиелеу, әлеуметтендіру шарттарының бірі оларды дербес өмірге дайындау, «ересек өмірге» аяқ басу кезінде оларға қолдау көрсету және көмек көрсету болып табылады, ең алдымен балаларды әлеуметтік бейімдеу үшін отбасында және білім беру мекемелерінде педагогикалық жағдай жасау қажет. Соңғы жылдары ерекше білімді қажет ететін балаларды оқыту, тәрбиелеу және әлеуметтік ортаға бейімдеу үшін, білім саласында көптеген өзгерістер ендіріліп отыр.

Бұл жұмыста есту қабілеті зақымдалған балаларды дұрыс тәрбиелеу арқылы әлеуметтік ортаға бейімдеудің жолдары қарастырылған. Осы тақырып бойынша әртүрлі ғалымдардың еңбектері талданды және талдай отыра әдістемелік ұсыныстар беріліп, қорытынды жасалды.

Түйін сөздер: есту қабілеті зақымдалған балалар, отбасының рөлі, тәрбиелеу, психологиялық бұзылыс, онтогенетикалық қағида, орын толтыру.

A.O.Ravshanova¹

¹ *Kazakh National Pedagogical University named after Abay,
Almaty, Kazakhstan*

PARENTING CHILDREN WITH HEARING IMPAIRMENT IN THE FAMILY

Abstract

The article discusses the features of the process of socialization of children with hearing impairment in a family and boarding school. Recommendations are offered for parents, educators and teachers on the socialization of children with hearing impairment in a family and boarding school. Children with hearing impairment should live with hearing and have an equal relationship with them. This is one of the important tasks of socializing children. The socialization of children with disabilities is that they can acquire and internalize values and generally accepted norms of behavior. One of the conditions for the successful socialization of children with hearing impairment is to prepare them for independent life, support their families and assist them in entering into "adult life"; first of all, it is necessary to create pedagogical conditions in the family and educational institutions for the social adaptation of children. In recent years, new forms of education (integration, inclusion) and upbringing have appeared in the education system for children with disabilities.

In this work, various literature of well-known defectologists on this topic was analyzed and conclusions based on this analysis were drawn with methodological recommendations.

Keywords: hearing impaired children, socialization, adaptation to society, psychological disorder, ontogenetic principle, compensation.

А.О.Равшанова¹

¹Казахский национальный педагогический университета им. Абая,
г. Алматы, Казахстан

ВОСПИТАНИЕ ДЕТЕЙ С НАРУШЕНИЯМИ СЛУХА В СЕМЬЕ

Аннотация

В статье рассмотрены особенности процесса воспитания детей с нарушением слуха в условиях семьи и школы интерната. Предлагаются рекомендации для родителей, воспитателей и педагогов по воспитанию детей с нарушением слуха в условиях семьи и школы-интерната. Дети с нарушенным слухом должны жить вместе со слышащими и иметь равные отношения с ними. Это одна из важных задач воспитания и социализации детей. Социализация детей с ограниченными возможностями заключается в том чтобы они могли приобрести и усвоить ценности и общепринятые нормы поведения. Одним из условий успешной воспитаний детей с нарушениями слуха является подготовка их к самостоятельной жизни, поддержка семьи и оказание им помощи при вступлении во "взрослую жизнь", прежде всего необходимо создать педагогические условия в семье и образовательных учреждениях для социальной адаптации детей. В последние годы в системе образования для детей с ограниченными возможностями появляются новые формы обучения (интеграция, инклюзия) и воспитание.

В данной работе была проанализирована различная литература известных дефектологов по этой теме и на основе этого анализа сделаны выводы с методическими рекомендациями.

Ключевые слова: детей с нарушением слуха, роль семьи, воспитание, психологическое расстройство, онтогенетический принцип, компенсация.

Кіріспе. Есту қабілеті бұзылған балалар— ол әдеттегі қарапайым балалар. Олар өзгелер секілді ойнағанды, жүгіргенді, билегенді жақсы көреді, көңіл көтереді, әртүрлі заттармен тәжірибе жасайды, құрастырады, мүсіндер жасайды және сурет салады. Алайда көп жағдайда олармен ойнайтындар аз. Айқын сөйлеудің орнына ол үндер шығарады, кейде ымдарды пайдаланады және өзіне айтылған сөзді түсінбейді. Осы себепті жас мөлшеріне байланысты сөйлей алмаса да, дегенмен де өзіне бағытталған сөзді түсінетін және есту қабілеті қалыпты құрдастарынан олар айрықша ерекшеленеді. Ал олардың түсініксіз былдыры қоршаған ортаға қалыпты табиғи құбылыс секілді қабылданады («Ол тым кішкентай ғой!»).

Есту қабілетін дамыту бойынша сабақтар ерекше маңызға ие. Есту қабілеті бұзылған балаларды қоршаған ортаның дыбыстарын зерделеп тыңдауға, сөйлеуге, есту арқылы қабылданатын сөздердің құрылымы біртіндеп нақтылануы үшін онда әртүрлі элементтерді ажыратуға үйрету қажет. Даму үстіндегі есту қабілеті мұндай балаларға қоршаған адамдардың ауызша сөйлеуін жақсы түсінуге көмектеседі. Есту қабілетін дамыту бойынша сабақтар көптеген жылдар бойы күн сайын 20-30 минуттан өткізілуі тиіс.

Есту қабілеті бұзылған бала өзге балалармен сирек ойнайды. Бұл ересектер тарапынан бала өміріндегі білім беру жағына тым аландаушылық білдіргендіктен туындайды және оның микроқоғамдағы орны туралы ойланбайды. Ал бұл туралы сабақтар басталған сәттен бастап ойлану қажет.

Сонымен қатар, қоршаған орта баланың сөйлеу қабілетіне таңданыс білдірген кезде ата-аналар өз баласының естімейтін екендігін жасырмауы тиіс. Өйткені бұған себеп болған әлдебір қорқынышты, жұқпалы ауру емес, керісінше есту қабілетінің төмендеуі болып табылады. сол себепті балаға қатысты мейірімді қарым-қатынаста болатын орта жасау қажет. Тек туыстар ғана емес, сонымен қатар таныстар, жақын көршілер ата-ананың баламен жұмыс жасап жатқандығын, оны сөйлеуге, тыңдауға және өзгелердің сөзін түсінуге үйретіп жатқандығын білуі тиіс. Ал егер уақыт өте келе баланың сөз қорындағы, жазудағы, оқудағы, суреттегі, қолдан жасалған, бидегі немесе дене жаттығуларын меңгерудегі жетістіктерін көрсететін болса, оң нәтиже әсерін әлбетте көре аламыз. Баланың қалыпты мінез құлқы тек ересектерді ғана емес, сонымен қатар балалардың да «достасуға», ойнауға деген ниетін тудырады. Баланың достары санының өсуі маңызды. Бұл үшін ата-аналарға ауладағы ойындарға қанағат етпей, еститін балаларды өз үйіне шақыруға және бүкіл топ үшін қандай да бір қызықты іс-әрекет пен ойындарды ұйымдастыру пайдалы болады. Осылайша есту

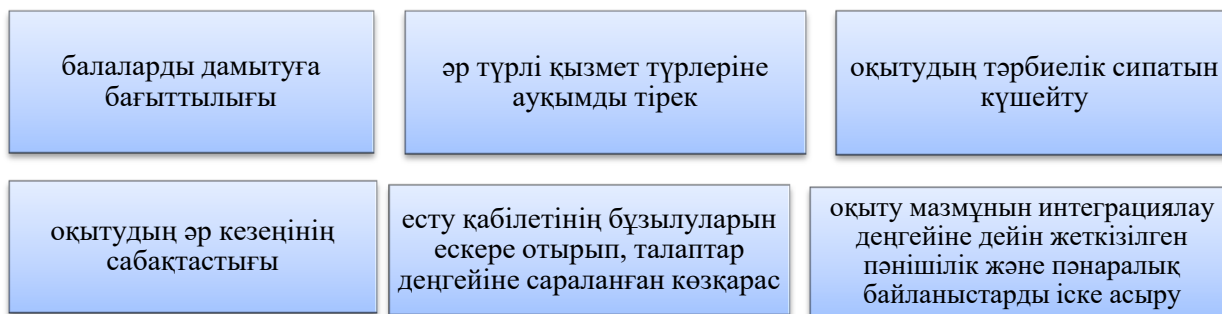
қабілеті бұзылған балалар өзге балаларға жақын әрі қызықты бола бастайды, себебі ол көп нәрсе біледі, өте қызықты ойындар ұйымдастырады және қалай ойнау керектігін түсіндіре алады [1].

Негізгі бөлім. Ата-аналар балада мейірімділік, басқа адамдарға көмектесуге дайын болу, айналасындағыларға мұқият болу сияқты қасиеттерді тәрбиелеуі керек. Мінездің осы қасиеттеріне оның қоғамға табысты бейімделуі көп жағдайда байланысты. Мысалы, отбасылық мерекеге байланысты баласымен бірге көршілерге тәтті тағам алып баруға, кездесу кезінде таныстың қал-жағдайын сұрау, туысқан немесе дос-жаранның туылған күніне балаға өз қолымен сыйлық жасауды ұсыну.

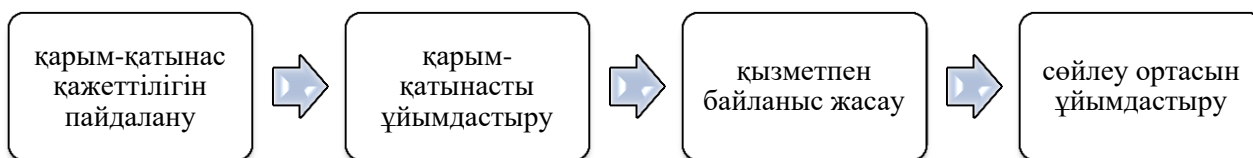
Осылайша уақыт өте келе баланың қарым-қатынас жасайтын ортасы кеңейе түседі. Отбасы осы кезеңнен өтуді дұрыс ұйымдастыра білуі керек. Бастапқыда бала ата-анасымен бірге дүкенге барады және олар оны сауда жасау процессіне араластырады. Мысалы, әкесі ақшасын төлейді, ал ұлы немесе қызы сатушыдан тауарды алады. Келесі ретте, бала өз бетінше дүкенге баруға тура келеді. Алдын ала ата-анасы баламен қолдануға қажетті сөз қорын талқылайды және тәжірибе жүзінде қайталайды. Дербестіктің жаңа көрінісі табысты болу үшін ата-аналарға сатушыға есту қабілеті бұзылған бала келетінін алдын ала ескерту керек. Бұл жағдайда баланы дұрыс түсінеді, дұрыс айтылмаған сөздері үшін ескерту жасамайды. Енді үйлердің жанында дүкен, дүңгіршектер көп орналасқандықтан, аудан тұрғындары мен сатушылар бір-бірін таниды. Сондықтан келісу қиын болмайды [2].

Осы іс-шаралардың барлығын ата-аналар алдын ала әзірлеуі тиіс. Балаға қайда баратынын, ол жерде не көретінін хабарлау, жаңа сөздермен таныстыру керек, сонымен қатар оны мұражайларда, театрларда дұрыс мінез-құлық танытуға үйретеді. Үйге оралған кезде баламен қайта тілдесіп, көрмеден немесе спектаклден алған әсерін баяндауын сұрау қажет. Осылайша, жоғарыда аталған есту қабілеті бұзылған балаларды әлеуметтендіру мәселесі отбасыда мінез құлықтағы мәдени тарапқа айнала бастайды, оларда әлеуметтік мінез-құлық қалыптаса бастайды, бір тараптан құндылықтар, екінші тараптан қоғамға бейімделе бастайды. Л. С. Выготский психиканың мәдени-тарихи даму теориясында баланы қоршаған ортамен қарым-қатынаста шектей отырып, кез келген ақау оған мәдениеттерді, адамзаттың әлеуметтік тәжірибесін меңгеруге кедергі келтіретініне аса назар аударды. Дамудың әлеуметтік жағдайы белгілі бір кезең ішінде дамуында болып жатқан барлық динамикалық өзгерістер үшін бастапқы сәт болып табылады. Ол баланың жаңа тұлғалық қасиеттерге ие болатын формалар мен жолдарды анықтайды, дамудың негізі көзі ретінде оларды шындықтан алыстата отырып, әлеуметтік даму тұлғалыққа айналатын жол болып табылады. Л. С. Выготский әзірлеген дамуы бұзылған балаларды әлеуметтендіру үрдісінің ерекшеліктері туралы ережелер, әлеуметтік тәрбиенің мәні туралы, проблемалық балаларды оқыту мен дамытудағы "айналма жолдары" туралы, даму арқылы өтемақы туралы; философияның, жалпы және арнайы психология мен педагогиканың тұлғаның дамуындағы қызметі мен қарым-қатынасының рөлі туралы жағдайы; нашар еститін және саңырауларды тілге оқытудың коммуникативтік жүйесінің тұжырымдамасы. Сонымен қатар, Л.С.Выготскийдің тағы бір ой-пікірі маңызға ие «...психологиялық көзқарас тарапынан физикалық бұзылыс мінез-құлықтың әлеуметтік түрлерінің бұзылуын тудырады». «Көздің немесе құлақтың бұзылысы ең алдымен күрделі әлеуметтік функциялардың құлдырауын, қоғамдық байланыстардың өзгеруін, мінез-құлықтың барлық жүйелерінің ауысуын білдіреді». Алдағы даму процессі мен кемшіліктерді салыстыра отырып Л.С.Выготский «есту қабілетінің бұзылуы салдары сөйлеу қабілетінің бұзылуына және артта қалуына себеп болады, ал бұл тұлғаны қоғамнан «алшақтатады», тұлғаның әлеуметтік байланыстарын бұзады», - деп атап өтті [3].

Баланы педагогикалық тәрбиелеу – «оны өмірге бағыттау дегенді білдіреді» «Өмірді белсенді ұйымдастыру арқылы бала өмірге дұрыс бейімделе алады»... сурдопедагогиканың негізгі анықтаушы нүктелері есту қабілеті бұзылған балаларды әлеуметтік тәрбиелеу болып табылады. Л.С.Выготскийдің ой-пікірі қағидаларда, мазмұндарда, педагогикалық әсер тигізудің тәсілдерінде көрініс табады [3]. Олар:

Балалардың дамуына бағытталған бағыт қоршаған ортамен танысу, қоғамдағы тәртіп ережелері, қоғамдық орындарға бару, ой-өрісін кеңейту және әлеуметтік тәжірибені байыту арқылы жүзеге асырылады. Дамуға деген бағыттылығы балаларды таныс жағдайлардан алған білімі мен іскерлігін жаңа жағдайға көшіруге және оларды күнделікті өмірде қолдануға үйретуді көздейді. Жоғарыда сипатталған барлық процесс есту қабілеті бұзылған балалардың сөйлеу дамуын қарастырады және оған бірінші орында мән беріледі. Сөйлеу- есту қабілеті бұзылған балалардың қызметін, оқытуды, қоғамдық және әлеуметтік тәжірибені, адамгершілік және моральдық құндылықтарды беруді ұйымдастырады. Балалардың сөйлеу дамуында, тілді меңгеруде коммуникативтік жүйеге тән оқыту принциптері әрекет етеді:

Есту қабілеті бұзылған балаларда қажетті көлемде және сапада әлеуметтік ден қою дағдылары мен біліктері қалыптаспайды және олардың қалыптасу процесі, әдетте, неғұрлым кеш мерзімде жүреді [4].

Зерттеу көрсеткендей, есту қабілеті бұзылған балалар үшін жеткіліксіз қарым-қатынас, эмоционалдық байланыстарды орната және дамыта алмау, еліктеушілік қызметінің төмендеуі, дербестік, өзіне-өзі қызмет көрсету дағдыларының қалыптасуының төмен деңгейі, зейіннің тұрақсыздығы, мотивацияның төмен деңгейі, жоғары психикалық сарқылу, шаршау, мінез-құлықтың бұзылуы тән болып келеді. Деректерді талдау есту қабілеті бұзылған жағдайда баланың қызметіне қосылатын қажетті сөйлеу байланыстары барынша азайтылатынын көрсетті. Практикалық іс-әрекет пен мінез-құлық айқындалмаған және танылмаған болып қалады. Мұндай алшақтық екі қауіпке ие болады: бір жағынан, бала ересектермен бұрыннан бар "сөйлеу штамптары" шегінде қарым-қатынас жасағанды, екінші жағынан – жағдайаттық, танылмаған және сондықтан еріксіз мінез-құлық кезеңінде кешігу. Балалардың әлеуметтік мінез-құлқының қажетті компоненттерінің уақтылы дамуы сөйлеу дамуының жеткіліксіз деңгейімен тежеледі, бұл эмоционалдық-тұлғалық және мінез-құлық қиындықтарының пайда болуына ықпал етеді. Есту қабілеті бұзылған баланы нәтижелі әлеуметтендіру үшін, есту функциясын дамыту қажет, ол үшін сөйлеуді қалыптастыруға жауап беретін мидың жетілуін жеделдететін ұсақ моториканы дамыту бойынша мақсатты жұмыстар жүргізу қажет. Есту қабілеті бұзылған балалардың әлеуметтік мінез-құлықтың динамикасын зерттеген әртүрлі ғалымдардың зерттеуі көрсеткендей, ұсақ моториканы дамыту бойынша арнайы тәсілдерді қолдану баланың сөйлеу дамуын, әлеуметтік-тұрмыстық дағдысын едәуір жақсартуға мүмкіндік беретінін көрсетеді, бұл баланың әлеуметтік ортаға, яғни табысты әлеуметтенуіне мүмкіндік береді.

Педагогикалық процесстің түзетушілік бағыты балада бар бұзушылықтарды жеңуді көздейді. Дамуында бұзылыстары бар балаларға әсер ету бірқатар әдістемелік қағидағар: жүйелілік, бірізділік негізінде жүзеге асырылады. Балаға сараланған және жеке көзқарас нәтижесінде, қол жетімділік принципі және т. б. Сонымен, ең маңыздысының бірі интеллектуалды, сөйлеу, сенсорлық, қимыл-қозғалыс және эмоциялық кемістіктің бұзылуын түзетуге немесе орнын толтыруға, тұлғаның кейіннен өзін-өзі дамыту үшін толыққанды негіз жасауға бағытталған онтогенетикалық қағида болып табылады [4].

Есту қабілеті бұзылған балалармен түзету жұмыстарында шығармашылық іс-әрекет үлкен рөл атқарады, оның барысында балада қол шеберлігі, көру-моторлы түзету, қолдың жазуға «дайындығы» дамиды, қоршаған ортаны тануға қызығушылық пайда болады. Есту қабілеті бұзылған балалардың ұсақ моторикасының бұзылыстарын еңсеру бойынша түзету жұмысының тиімділігін арттыруға моторлы саланың (жалпы және ұсақ моториканың) және сөйлеу фонетикалық жағының (дыбыс шығару) қарқынды қалыптасуын ынталандыратын түзету – педагогикалық технология ретінде верботоналдық әдіс құралдарымен қол жеткізуге болады. Моторикалық сфераның бұзылуы мен дыбысты айтуды жоғары психикалық функциялардың дамуына жауапты бас миының құрылымдарының функционалдық жетілуінің оңтайлы педагогикалық жағдайларын жасау және анализаралық өзара іс-қимылдарды қалпына келтіру есебінен верботоналдық әдіс тәсілдерімен жүзеге асыруға болады [5].

Бағдарлама баланың жеке ерекшеліктері мен денсаулық жағдайын ескере отырып жасалады. Түзету жұмысының бағыттары: *Массаж; жармамен мүсіндеу ойыны; мозаика; саусақты гимнастика және саусақты ойындар; баулар, түймелер мен моншақпен ойындар; изотерапия, арттерапия; қағазпластика; бисер тоқу.*

Ұсақ моториканы түзету бойынша жұмыс тәжірибесі есту қабілеті бұзылған балалардың психологиялық-педагогикалық ерекшеліктерін терең білу, психодиагностикалық әдістемелер мен түзету техникаларын сауатты таңдау, балалардың жеке ерекшеліктері мен жеке қажеттіліктерін есепке алу маманға неғұрлым табысты даму үшін жағдай жасауға мүмкіндік беретіндігін көрсетеді. Сонымен қатар сөйлеу мен табысты әлеуметтендіруді қалыптастыру үшін психологиялық база жасайды.

Есту қабілеті бұзылған балаларды тәрбиелеу бойынша ұсыныстар:

Бұл ұсыныстар ата-аналарға, тәрбиешілерге және педагогтарға есту қабілеті бұзылған баланы қоғамға барынша табысты бейімдеуге көмектесе алады.

<i>Есту қабілеті бұзылған балаларды тәрбиелеу бойынша ұсыныстар:</i>		
№	Ата-аналарға арналған ұсыныстар:	Тәрбиешілер мен педагогтар үшін:
1	Есту қабілеті бұзылған балалар еститін балалармен бірге өмір сүруі тиіс. Олармен тең қарым-қатынас жасау керек.	Баланың өз мүмкіндіктеріне деген сенімділігін қалыптастыру үшін жағдай жасау
2	Балаға мейірімді қарым-қатынас жасайтын арнайы кеңістігін құру қажет	Баланың өзіне, өзге адамдарға, қоршаған ортаға деген оң көзқарасын, балалардың коммуникативтік және әлеуметтік құзыреттілігін дамыту
3	Коммуникативтік дағдыларды қалыптастыру үшін еститін балаларды өз үйіне шақыру және бүкіл топ үшін қандай да бір қызықты іс-әрекет пен ойындарды ұйымдастыру	Балаларды құндылықтарға баулу, өзге адамдармен ынтымақтастық; адамдардың бір-біріне қажеттілігін сезіну кезінде көмек көрсету.
4	Баланың бойында өзге адамдарға көмектесуге дайын болу, мейірбандық, айналасындағыларға мұқият болу, дербестік, мәдениетке баулу сияқты қасиеттерді тәрбиелеу керек.	Адамгершілік мінез-құлық нормаларын, әлеуметтік дағдыларды қалыптастыру.
5	Мінез-құлықтың этикалық және адамгершілік нормаларын тәрбиелеу	Есту қабілеті бұзылған балалардың психологиялық ерекшеліктерін міндетті түрде ескеру қажет
6	Баланы шектетпей, басқа балаларымен теңдей көру	Есту қабілеті зақымдалған балалардың психологиялық ерекшеліктерін ескере отырып, балаларды әлеуметтендірудің тиімді әдістерін таңдау.
<i>*Осы ұсыныстарды ата-аналар, оқытушылар мен тәрбиешілер пайдалана отырып, есту қабілеті зақымдалған балаларды әлеуметтік ортаға тез бейімдей алады.</i>		

Қорытынды. Тәрбиелеу процесінде бала қоғамда өмір сүруге қажетті қасиеттерге ие болады, мінез-құлықтың белгілі бір құндылықтары мен нысандарын меңгереді. Бұл ретте өзі әлеуметтік мінез-құлық және тұлғааралық қарым-қатынас нормаларын игеруге, тиісті әлеуметтік рөлдер мен функцияларды табысты іске асыру үшін қажетті дағдылар мен дағдыларды алуға белсенді қатысады.

Есту қабілеті бұзылған балаларды отбасы және білім беру мекемелері жағдайында тәрбиелеу ұсыныстарының әзірленуі және негізделуі, осы жұмыстың тәжірибелік маңыздылығы болып табылады. Материалдар арнайы білім беру мекемелерінде мүмкіндіктері шектеулі балаларды тәрбиелеу мен әлеуметтендіру бойынша әдістемелерді әзірлеу кезінде қолданылуы мүмкін.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Боскис Р.М. Глухие и слабослышащие дети. – М.: АРКТИ, 2003. - С.42-43
2. Боскис Р.М. Учителю о детях с нарушениями слуха. – М. Просвещение, 2001 – 2-С.3-4
3. Выгодский Г. Л. Обучение глухих детей сюжетно-ролевым играм. - М.: Просвещение, 2001. - С.67-69
4. Мудрик А.В. Социализация и воспитание. – М.: Издательская фирма "Сентябрь", 1997.9.
5. Гуровец Г.В., Ленюк Я.Я. Коррекционно-развивающие игры как метод обучения в специальной педагогике. // Дефектология – 2001- №2.

МРНТИ 14.33.09

<https://doi.org/10.51889/2020-2.1728-5496.50>

¹Мустапаева Г.Т., ²Қорғанбаева Ж.Қ., ³Шоқыбаев Ж.А.

^{1,2,3}Абай атындағы ҚазҰПУ, Жаратылыстану және география институты,
Алматы қ., Қазақстан

КӘСПТІК КОЛЛЕДЖДЕРДЕ БЕЙОРГАНИКАЛЫҚ ХИМИЯНЫ КІРІКТІРІП ОҚИТУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Аңдатпа

Елімізде білім сапасын арттыру үшін, 2012 жылғы Елбасы Н.Назарбаевтың жолдауында ұстаздардың біліктіліктерін арттыру мәселесі көтерген. Осыған орай оқытудың парадигмасы да өзгерді. Білім берудің мазмұны өзгеріп, жаңарып, жаңаша көзқарас пайда болды. Ұстаздар алдында оқытудың әдіс-тәсілдерін үнемі жаңартып отыру және технологияларды меңгеру, оны тиімді қолдана білу міндеті тұр. Осы тұрғыда әр пән мұғалімдеріне оқытудың әдістері мен тәсілдерін, жаңа технологияларды таңдап пайдалану және авторлық бағдарламаларын қолдануда. Ал, жалпы білім беретін мектептерге арнап кітаптардың мазмұны түгелімен жаңартылған білім мазмұнына сай қайта дайындалды. Мәселен осыған дейінгі кітаптармен жалпы білім беретін мектептермен бірге колледждер де қолданған. Ендігі өзекті мәселелердің бірі колледждерде химия пәнінің мазмұнын жаңартылған білім беру бағдарламасына сәйкес құрастыру.

Түйін сөздер: білім беру жүйесі, функционалды сауаттылық, білімді тұлға

¹Mustapaeva G., ²KorganbayevaZh., ³Shokubai Zh.

^{1,2,3} Kazakh National Pedagogical University named after Abay,
Almaty, Kazakhstan

FEATURES OF INTEGRATED TEACHING OF INORGANIC CHEMISTRY IN PROFESSIONAL COLLEGES

Abstract

The address of N. Nazarbayev in 2012, in order to improve the quality of education in the country, the issue of improving the skills of teachers was raised. In this regard, the learning paradigm has changed. The content of education is being updated, and new views are emerging. In this regard, teachers are faced with the task of constantly updating teaching methods and techniques and mastering technologies and using them